

UPPSALA
UNIVERSITET

TEKNAT 2020/40

Riktlinjer för anställning och befordran av lärare samt för antagning av docent och av excellent lärare vid teknisk- naturvetenskapliga fakulteten

Fastställda av teknisk-naturvetenskapliga
områdesnämnden/fakultetsnämnden 2014-12-03
Reviderade 2020-02-11

11 Riktlinjer för antagning som excellent lärare

Uppsala universitets riktlinjer för antagning som excellent lärare (UFV 2010/1842)

- Benämningen excellent lärare används för lärare som uppnått en högre nivå av pedagogisk skicklighet. Denna nivå skiljer sig tydligt från grundnivån, på liknande sätt som docent skiljer sig från doktorsexamen. Den engelska benämningen är Excellent Teacher.

Respektive områdes-/fakultetsnämnd ska precisera kraven för antagning av excellent lärare. Kraven ska omfatta bedömningsgrunderna för pedagogisk skicklighet så som de framgår av Anställningsordning för Uppsala universitet. Lärare ska dokumentera sina meriter i en pedagogisk meritportfölj. Bedömningen av meriterna kan kompletteras med intervju och pedagogiska prov.

För att fungera som incitament för utveckling av utbildning och undervisning ska områdes-/fakultetsnämndens kompletterande riktlinjer utformas så att de främjar engagemanget hos den enskilda läraren såväl som lärarens institution. När en lärare har antagits som excellent lärare ska en schablonmässig höjning av månadslönen ske (jfr docentantagning).

Enbart tillsvidareanställda lärare (universitetsadjunkt, universitetslektor eller professor) vid Uppsala universitet kan antas som excellent lärare. Ansökningstillfälle ska erbjudas minst en gång per år. Prövningen av ansökan ska utföras av en arbetsgrupp som inrättats av respektive områdes-/fakultetsnämnd. Sakkunnigutlåtande för varje ärende ska inhämtas från två pedagogiskt sakkunniga, varav en från annat lärosäte. Minst en av de sakkunniga ska ha sin vetenskapliga kompetens inom det ämnesområde som sökande tillhör. Arbetsgruppen lämnar förslag inför beslut i områdes-/fakultetsnämnd. Vid avslag kan förnyad ansökan inlämnas tidigast ett år efter beslutet.

11.1 Riktlinjer för antagning som excellent lärare vid teknisk-naturvetenskapliga fakulteten

11.1.1 Nämnd för antagning av excellenta lärare

Fakultetens nämnd för antagning av excellenta lärare beslutar om antagning av excellenta lärare efter bedömning av sakkunniga. Nämnden består av ordförande och en lärare från varje sektion samt tre studentrepresentanter. Ordförande utses av områdes-/fakultetsnämnden på förslag från prodekan för utbildning, en lärare från varje sektion utses av områdes-/fakultetsnämnden på förslag från sektionsdekanerna. Studeranderepresentanterna utses av berörd studentkår.

Nämndens lärarledamöter bör vara excellenta lärare. Samtliga sektioner ska dock fortfarande vara representerade.

Nämndens lärarledamöter ska:

- ha utövat pedagogiskt ledarskap som studierektor, samordnare, programansvarig, ämneskoordinator eller motsvarande och ha arbetat med pedagogisk utveckling.
- ha pedagogisk utbildning om minst tio veckor eller motsvarande, samt under de senaste tre åren aktivt ha deltagit i pedagogiska seminarier, konferenser eller liknande.

Nämnden ansvarar för utbildning av sina ledamöter i enlighet med Pedagogiskt handlingsprogram för teknisk-naturvetenskapliga fakulteten.

Nämnden sammanträder minst tre gånger per termin. Nämnden ansvarar för instruktioner till sökande om utformning av sökandes pedagogiska portfölj.

11.1.2 Procedur för antagning som excellent lärare

Ansökningar behandlas två gånger per år, i början av vår- respektive höstterminen.

Den sökande ska styrka sin pedagogiska skicklighet med en pedagogisk meritportfölj. Till ansökan ska bifogas en rekommendation från prefekten samt ett intyg om undervisningsskicklighet från någon på institutionen som prefekten särskilt utser.

Nämnden för antagning av excellenta lärare utser för varje sökande två sakkunniga, en man och en kvinna, varav minst en extern (från annat lärosäte), med tidigare erfarenhet av bedömning av pedagogisk skicklighet, om det inte finns särskilda skäl. Minst en av de sakkunniga ska ha sin vetenskapliga kompetens inom samma ämnesområde som den sökande. Sakkunnigas yttrande inges till nämnden.

Efter att utlåtande från sakkunnig inkommit inbjuds den sökande att komplettera den pedagogiska portföljen med intervju och pedagogiskt prov. Nämnden beslutar utifrån de sakkunnigas yttranden, intervju och pedagogiskt prov huruvida den sökande ska antas som excellent lärare.

Antagning som excellent lärare är inte tidsbegränsad.

Beslut i ärende om antagning som excellent lärare kan inte överklagas.

11.2 Kriterier för antagning som excellent lärare

Skicklighet ska vara visad inom följande bedömningsområden:

- Undervisningsskicklighet
- Helhetsperspektiv
- Vetenskapligt och prövande förhållningssätt
- Samverkan med kollegor och studenter
- Pedagogiskt ledarskap

Sökanden ska i sin pedagogiska portfölj beskriva och diskutera sin skicklighet i relation till bedömningsområdena. En sammanvägd bedömning görs där skicklighet ska vara visad inom varje bedömningsområde, dock inte nödvändigtvis för alla angivna aspekter. Även andra aspekter som påvisar skicklighet inom bedömningsområdena kan beaktas.

11.2.1 Undervisningsskicklighet

Undervisningsskicklighet är främst den skicklighet som läraren visar i den direkta kontakten med studenterna, men innefattar också interaktion med studenter genom exempelvis arbetsuppgifter och examination. Den undervisningsskickliga läraren utvecklas kontinuerligt och kan därigenom anpassa sin undervisning till nya situationer.

Följande aspekter tillmäts betydelse vid bedömningen av undervisningsskicklighet:

- att ge engagerande och uppskattad undervisning av hög kvalitet på olika nivåer i undervisningssystemet och inom ett brett kunskapsfält.
- att stödja studenternas utveckling av förståelse, kritiskt tänkande, vetenskapliga och yrkesmässiga färdigheter samt förhållningssätt.
- att ha en bred repertoar av studentaktiva undervisnings- och examinationsformer som används på ett relevant sätt.
- att arbeta med konstruktiv länkning mellan mål, undervisning och examination, där undervisningen anpassas för att på bästa sätt möjliggöra för de aktuella studenterna att uppnå målen och att utforma examination för att möjliggöra för studenterna att visa att målen är uppnådda.
- att ha en välfungerande kommunikation och vara lyhörd inför studenters synpunkter.
- att beakta genus- och mångfaldsperspektiv samt ta hänsyn till och tillvarata studenters olikheter och skiftande erfarenheter.
- att utveckla studenternas kunskaper och kompetens genom konstruktiv återkoppling.
- att kunna undervisa med god kvalitet på såväl svenska som engelska.
- att kontinuerligt utveckla undervisning och examination samt den egna lärarrollen.

11.2.2 Helhetsperspektiv

Helhetsperspektiv innefattar både att se utbildningen som en helhet och att se den och studenternas lärande i ett större sammanhang. Högre utbildning ska utveckla bildade och kritiskt tänkande samhällsmedborgare och samtidigt vara användbar för studenterna i ett framtida arbetsliv. Helhetsperspektivet möjliggör att bättre bidra till såväl studenternas som samhällets utveckling.

Följande aspekter tillmäts betydelse vid bedömningen av helhetsperspektiv:

- att koppla undervisningen till studenternas utbildning i stort och till tidigare och senare kurser och därmed skapa en röd tråd i utbildningsprogrammen.
- att koppla undervisningen till internationell forskning, aktuella samhällsfrågor och studenternas framtida arbetsliv.
- att utveckla och kontinuerligt ompröva kurs- och utbildningsmål i relation till förändringar i samhälle, miljö och arbetsliv.
- att samverka med det omgivande samhället för att utveckla utbildningen och ge studenterna konkreta exempel.

11.2.3 Vetenskapligt och prövande förhållningssätt

Ett vetenskapligt och prövande förhållningssätt innebär att bygga sin lärargärning på forskning och beprövad erfarenhet, att undersöka den egna praktiken och utfallet av den, samt att reflektera över resultaten och att öppna för kollegors insyn och kritik. En grund för detta är en god förankring i det egna ämnet, samt god insyn i universitetspedagogisk och ämnesdidaktisk forskning. Vidare kan vetenskapsfilosofiska perspektiv bidra till det vetenskapliga och prövande förhållningssättet.

Följande aspekter tillmäts betydelse vid bedömningen av vetenskapligt och prövande förhållningssätt:

- att ha omfattande ämneskunskaper och reflektera utifrån dem om vad och hur studenterna ska lära och varför.
- att använda medvetna strategier för att forskningsanknyta undervisningen.
- att kritiskt diskutera den egna disciplinen.
- att undersöka och utvärdera studenternas lärande samt den egna undervisningen och dess effekter, att reflektera kring detta och använda sig av resultaten i den egna praktiken.
- att förnya eller framställa undervisningsmaterial och ompröva val av kurslitteratur med hänsyn till utvecklingen av utbildningen och nya forskningsrön.
- att reflektera över vad som gynnar studenternas lärande och diskutera pedagogisk utveckling med kollegor utifrån relevant ämnesdidaktisk och universitetspedagogisk forskning och beprövad erfarenhet.
- att sprida goda modeller och resultat från utveckling av undervisning och examination genom återkommande bidrag i pedagogiska konferenser och seminarier eller publicering av pedagogisk eller didaktisk litteratur och därigenom bepröva egna erfarenheter genom kollegial granskning.

11.2.4 Samverkan med kollegor och studenter

Samverkan med kollegor och studenter är en förutsättning för positiv utveckling av såväl individer som organisation. Diskussioner kan röra såväl innehåll som form och utgå från konkreta situationer eller mer abstrakta resonemang. I en dialog för ömsesidigt lärande kan undervisningen förnyas, samtidigt som studenter ökar medvetenheten om sitt eget och andras lärande, och lärarna får möjligheter att analysera och reflektera över pedagogiska frågor.

Följande aspekter tillmäts betydelse vid bedömningen av samverkan med kollegor och studenter:

- att samverka med studenter och kollegor för pedagogisk utveckling.
- att klargöra kursmål och bedömningsgrunder och motivera val av undervisnings- och examinationsformer i dialog med studenterna.
- att kartlägga förförståelse och förväntningar för att utforma undervisningen efter den aktuella studentgruppen.
- att använda kursvärderingar och kursrapporter för att utveckla såväl den egna undervisningen som kurser och utbildningar samt sig själv som lärare.
- att bidra till ömsesidigt lärande kollegor emellan, genom att auskultera och diskutera konkreta undervisningstillfällen samt genom dialog om lärande och utbildning.
- att föra konstruktiva kollegiala diskussioner samt delta aktivt i lärarkollegier och fortbildning, i syfte att stärka undervisning, helhetsperspektiv och kollegors utveckling.

11.2.5 Pedagogisk ledningsskicklighet

Ett skickligt pedagogiskt ledarskap innefattar att påverka enskilda kollegors och kollegiets utveckling, att förnya utbildningar och att leda pedagogiskt utvecklingsarbete. Pedagogiska ledare bidrar till att skapa en levande kollegial diskussion och öppnar för enskilda pedagogiska samtal. En skicklig ledare utvecklas genom reflektion över ledarskapet och i dialog med andra.

Följande aspekter tillmäts betydelse vid bedömningen av pedagogiskt ledarskap:

- att utöva pedagogiskt ledarskap i roller som exempelvis kursansvarig, programansvarig eller studierektor, och därmed påverka kurser och utbildningar utöver den egna undervisningen.
- att leda utveckling av kurser och utbildningar.
- att bidra till kollegors individuella utveckling och kollegiets diskussion och förnyelsearbete genom pedagogiskt ledarskap.
- att initiera och driva pedagogiska utvecklingsprojekt samt att leda kollegor i dessa.
- att utveckla ledarskapet genom egen reflektion, dialog med kollegor samt med hjälp av relevanta kurser och litteratur om akademiskt ledarskap